

DIPLOMAȚIA PUBLICĂ ÎN ERA INTELIGENȚEI ARTIFICIALE – OPORTUNITĂȚI ȘI PROVOCĂRI ÎN PROMOVAREA SECURITĂȚII ÎN POLITICA INTERNAȚIONALĂ –

Conf. univ. dr. Ecaterina HLIHOR

Universitatea Națională de Apărare „Carol I”, București
10.55535/GMR.2024.4.41

Artificial intelligence represents a major technological challenge that creates concerns both in the academic environment and in that of social practice regarding the manipulative nature that some of its applications can have in public diplomacy, when it is subordinated to security. The paper identifies and highlights the possible risks posed by AI through its use by actors seeking to misinform and manipulate public opinion in democratic societies. In the era of AI, the policies, strategies and practices of public diplomacy inevitably change, and this fact will lead to theoretical and methodological developments. The practice of public diplomacy tends to be contradictory due to the objectives pursued, when the security environment is in crisis or even destroyed by the existence of an armed conflict, as is happening today in Ukraine.

Keywords: artificial intelligence; public diplomacy; security; reputational security; information operations;

INTRODUCERE

Când John McCarthy a propus pentru prima dată, în mod oficial, conceptul de *inteligență artificială* (IA) la Simpozionul de vară de la Dartmouth, în 1956 (Moor, 2006, pp. 87-91), foarte puțini specialiști și teoreticieni din științele politice și ale comunicării sau din domeniul relațiilor internaționale și al geopoliticii au intuit cât de mult vor fi influențate aceste discipline în teorie și în activitatea practică. Pătrunderea masivă a computerelor și a tehnologiei internetului în cercetarea și analiza scenei internaționale, inclusiv în domeniul comunicării, i-a determinat să-și schimbe poziția. Astăzi, „*Big data*” este văzută ca o resursă inestimabilă atât în cercetarea și analiza diplomației publice, cât și în activitatea desfășurată în acest domeniu în diferite țări (Merkouraki, 2024, p. 41). Noile tehnologii au ajutat adesea la gestionarea complexității comunicării în diplomația publică, atât la culegerea, cât și la schimbul de informații. Ele au crescut, în același timp, viteza activităților de diplomație publică, dar au făcut și mai imprevizibil mediul internațional. Se consideră că inteligența artificială este una dintre cele mai mari provocări tehnologice care creează atât entuziasm, cât și preocupări cu privire la caracterul manipulator ce îl pot avea unele dintre aplicațiile sale în diplomația publică (Bjola, Cassidy, Manor, 2019, pp. 83-101). Cu ce fel de provocări se va confrunta diplomația publică în această lume dominată din ce în ce mai mult de inteligența artificială este o întrebare care a generat dezbateri aprinse atât în rândul teoreticienilor, al analiștilor, cât și al practicienilor, mai ales de când aceasta este conectată la domeniul securității (Pamment, 2024, pp. 49-83). Pornind de la premisa că revoluția digitală, în general, și IA, în special, au produs deja un puternic impact asupra diplomației publice, acest studiu este conceput pentru a răspunde următoarelor întrebări: *Inteligența artificială joacă doar un rol pozitiv în organizarea activităților de diplomație publică a statelor în procesele de securizare? Utilizarea diplomației publice digitale în procesele de securizare a societății înseamnă același lucru pentru toate statele de astăzi? Utilizarea mijloacelor și a instrumentelor generate de inteligența artificială duce la o schimbare radicală a principiilor și a practicilor diplomației publice tradiționale?* Răspunsurile la aceste întrebări vor scoate în evidență oportunitățile oferite de utilizarea inteligenței artificiale pentru a face mai eficientă activitatea de comunicare cu publicul țintă în diplomația publică. Folosind metoda analizei comparative și explorarea literaturii calitative, cum ar fi documentele de politici oficiale, articolele de reviste, lucrările conferințelor și articolele din presă, se poate

stabili dacă IA a îmbunătățit deja comunicarea în diplomația publică și, dacă nu, cum poate face acest lucru în viitor. Totodată, răspunzând la întrebările enunțate, studiul va evidenția și posibilele riscuri generate de IA prin utilizarea ei de către actori care urmăresc să dezinformeze și să manipuleze opinia publică din societățile democratice.

ROLUL DIPLOMAȚIEI PUBLICE ÎN SECURIZAREA SOCIETĂȚII ÎN ERA INTELIGENȚEI ARTIFICIALE

Diplomația publică, deși văzută de teoreticieni și practicieni deopotrivă ca o activitate specială în cadrul diplomației clasice a statelor, este parte a comunicării politice internaționale la care participă inclusiv actorii nonstatali (Ociepka, 2018, pp. 290-303). Din această perspectivă, activitatea de diplomație publică este subsumată proceselor de securizare (Gregory, 2005, p. 8) din societatea contemporană. Acestea cuprind „*instrumente de transmitere, care se extind mult dincolo de media tradiționale, pentru a include rețelele sociale și alte astfel de instrumente emergente*” (Debray, 2007). Potrivit lui Nicholas J. Cull, un savant proeminent în domeniul diplomației publice, această schimbare este crucială în era informației, deoarece activitatea de diplomație publică desfășurată astăzi de către societățile democratice este mai mult decât mesaje. Vizează construirea de relații între diferite publicuri, înțelegere reciprocă și colaborare. Prin această viziune și rezultatele obținute în domeniul securizării și al promovării păcii în lume, se vizează o altfel de securitate, pe care Nicholas J. Cull o definește „*reputational security*”, un termen care, în limbajul academic al studiilor de securitate, nu este în circulație (încă) în România. În viziunea sa, această nouă formă de manifestare a securității este „*un loc în vârful imaginației globale. Odată stabilită, înseamnă că atunci când vine o provocare – fie că vine de la un vecin care contestă suveranitatea, de la secesiunea internă sau de la o amenințare naturală, precum creșterea nivelului mării –, lumii îi pasă*” (Cull, 2019, pp. 9-10). Fără îndoială, aceasta nu este o definiție în sens academic, poate de aceea Cull a simțit nevoia să ofere și alte explicații. De data aceasta, *reputational security* nu mai este un loc, ci „*o calitate a securității care vine din faptul de a avea o bună reputație. Și modalitatea de a-ți dezvolta această reputație este să fii văzută ca o țară bună, nu doar prin faptul că ai o cultură frumoasă, fiind un loc bun pentru a merge în vacanță, ci și pentru a fi o țară morală, care păstrează standardele drepturilor omului și face parte din soluții colective. Deci, chiar și o țară relativ neputincioasă ar putea, făcând parte dintr-o cooperare mai mare, având o contribuție culturală mai larg văzută, să fie apreciată peste categoriile sale de hard power*” (ib.). Toate aceste (re)considerații conduc

la modificări de răspunsuri la tradiționala întrebare: *Care este scopul unei activități publice: de a informa sau de a influența?* Apare posibilitatea ca cele două să se combine, în proporții diferite, în funcție de natura și caracteristicile unui public țintă, pentru un set de activități de diplomație publică. Se urmărește informarea publicului, deoarece activitatea de diplomație publică implică o informare în legătură cu un aspect/fapt de securizare, în cazul nostru, așa cum se întâmplă în „*afacerile publice*” ale agențiilor guvernamentale, sau chiar a mass-mediei comerciale (Lord, 2009, p. 43). În plus, trebuie să convingă acel public pentru a adopta o atitudine și un comportament corespunzător unui proces de securizare. Aceasta înseamnă că diplomația publică nu trebuie să se bazeze pe denaturarea și manipularea faptelor incomode pentru a-și atinge efectul strategic. Acest adevăr a fost validat de activitățile de diplomație publică desfășurate de SUA în timpul Războiului Rece (Hlihor, Hlihor, 2020, pp. 101-121). O mare parte din puterea diplomației publice contemporane în Occident poate fi urmărită tocmai în angajamentul său cunoscut de a transmite adevărul evenimentelor mondiale chiar și atunci când promovarea unui adevăr prin intermediul diplomației publice presupune și un anumit cost. Astfel, de o importanță centrală pentru practicienii din diplomația publică americană din timpul Războiului Rece a fost „*menținerea <credibilității> programelor lor – și a succesului de care s-au bucurat, în general, în a înfrunța interferența ocazională din partea oficialilor politici. În schimb, eforturile sovietice de informare au fost îngreunate critic nu numai de un filtru generat de un limbaj ideologic din ce în ce mai îndepărtat de lumea reală, ci și de recurgerea, din rutină, la tehnici clasice de propagandă, încărcate cu ceea ce nomenclatura sovietică numea drept <dezinformare>*”. (Lord, p. 48).

Specialiștii sovietici din domeniu n-au înțeles diferența dintre propagandă și contrapropagandă, care aveau ca obiectiv informarea și dezinformarea, și diplomația publică, care a fost angajată într-un război al ideilor. Acest lucru este cu atât mai valabil astăzi și, prin urmare, este vital să fie practică diplomația publică în mod corect, deoarece războaiele moderne sunt cel mai adesea manifestări ale războaielor de idei. Victoria finală nu are loc doar pe câmpul de luptă, ci și în mintea umană (Reilly, 2009, p. 120).

Din acest punct de vedere, reprezentanții Școlii de la Copenhaga au dreptate atunci când afirmă că securitatea este un fenomen construit social, cu alte cuvinte, securizarea este activată, produsă, reprodusă și menținută prin discurs: „*Procesul de creare a securității începe cu un act de vorbire care trebuie să folosească retorica unei amenințări existențiale pentru a sublinia că societatea este în pericol*.” (Mijalković, Mančević, 2018, p. 40). Aceasta înseamnă că invocarea că un obiect referent (stat, societate, organizație etc.) este amenințat este o construcție

lingvistică enunțată de un agent de securizare (reprezentantul unui stat, al unei instituții publice cu atribuții de securitate, al unei companii comerciale etc.). Acesta devine un proces de securizare de succes numai dacă un public semnificativ acceptă existența amenințării (Buzan, de Wilde, Waever, 2011, p. 27), legitimând, astfel, introducerea de măsuri excepționale care ocolesc procesele (pre)stabilite pentru a elimina amenințarea percepută. În acest ciclu al percepției și lansării în opinia publică a amenințărilor în numeroase domenii, cum ar fi studiul migrației, al mediului global, al infrastructurii critice, securității cibernetice și fluxurilor de date etc., pot fi integrate și activitățile de diplomație publică subsumate creării unui mediu de securitate dezirabil. Comunicarea unui act de securizare nu se mai face doar în mass-media tradiționale. Sunt utilizate canalele new media, inclusiv cele folosite de diplomația publică în era inteligenței artificiale.

Astăzi, oricine poate avea acces la o informație din oricare țară de pe glob dacă are un device dotat cu un motor de traducere, dar nu este doar singura facilitare oferită de revoluția digitală. Instrumentele IA eficientizează procesele și aduc îmbunătățiri operaționale pentru practicienii în diplomația publică. Ele sunt eficiente pentru generarea de rezumate media, de exemplu. Un chatbot, alimentat de IA, poate funcționa ca asistent virtual al unui ofițer de presă, interacționând cu publicul, abordând întrebări și furnizând detalii precise cu privire la politicile guvernamentale și afacerile internaționale (Wang, Dubbins, 2024). Vom ilustra, spre exemplificare, doar una dintre oportunitățile oferite de utilizarea inteligenței artificiale în activitățile de diplomație publică desfășurate cu scopul de a promova securitatea și cooperarea între națiuni. Se referă la capacitatea instrumentelor de inteligență artificială de a oferi rapid, precis o analiză a datelor privind contextul social, cultural, economic, politic, psiho-fixațiile istorice, prejudecățile din societatea unde urmează a se desfășura o campanie de diplomație publică în folosul securității și de a face predicții referitor la tendințele de evoluție a acestora pe baza informațiilor din presa online, a datelor publice despre acea societate. Am întrebat chat GPT: „What think the Russian about Western public diplomacy?”. În mai puțin de două secunde, a fost creionată o imagine esențială a modului cum rușii privesc diplomația publică occidentală:

„Russian opinions on Western public diplomacy are quite varied and often influenced by the broader geopolitical context. Here are some key perspectives:

1. Skepticism and Distrust: Many Russians view Western public diplomacy with skepticism, seeing it as a tool for promoting Western interests and values at the expense of Russian sovereignty and cultural identity. This sentiment has been reinforced by historical events and current geopolitical tensions.

2. Perception of Bias: There is a common perception that Western public diplomacy is biased and often portrays Russia in a negative light. This includes media coverage and diplomatic statements that are seen as unfairly critical of Russian policies and actions.

3. Impact of Sanctions and Diplomatic Strains: The imposition of sanctions and the deterioration of diplomatic relations, especially following events like the annexation of Crimea and the conflict in Ukraine, have further strained perceptions. Many Russians feel that Western public diplomacy efforts are part of a broader strategy to isolate and weaken Russia.

4. Alternative Narratives: In response to Western public diplomacy, Russia has developed its own narratives and public diplomacy efforts, focusing on promoting a multipolar world order and countering what it sees as Western unilateralism. This includes engaging with countries in Asia, the Middle East, and Latin America to build alliances and present alternative viewpoints.”

Această imagine poate fi un excelent punct de plecare pentru a se creiona un plan de lucru al unei campanii de diplomație publică în societatea rusă contemporană, dacă statul rus nu s-ar afla în postura de agresor în Ucraina. La întrebarea „What are some recent examples of tensions between Russia and the West in terms of public diplomacy?”, copilotul a identificat factorii care ar putea să împiedice derularea unei campanii de diplomație publică a unei instituții dintr-o țară occidentală democratică:

„Recent tensions between Russia and the West in terms of public diplomacy have been marked by several significant events:

1. Ukraine Conflict: The ongoing conflict in Ukraine remains a major point of contention. Russia's annexation of Crimea in 2014 and its support for separatists in Eastern Ukraine have led to severe diplomatic strains. The West, particularly the United States and European Union, has imposed sanctions on Russia, which Moscow views as an attempt to undermine its sovereignty.

2. Sanctions and Economic Measures: In response to various actions by Russia, including alleged election interference and cyberattacks, the West has implemented a series of economic sanctions. These measures have targeted Russian individuals, companies, and sectors, leading to retaliatory actions from Russia.

3. Diplomatic Expulsions: There have been multiple instances of diplomatic expulsions between Russia and Western countries. For example, following the poisoning of former Russian spy Sergei Skripal in the UK in 2018, numerous Western countries expelled Russian diplomats, and Russia responded in kind.

3. Diplomatic Expulsions: *There have been multiple instances of diplomatic expulsions between Russia and Western countries. For example, following the poisoning of former Russian spy Sergei Skripal in the UK in 2018, numerous Western countries expelled Russian diplomats, and Russia responded in kind.*

4. Media and Information Warfare: *Both sides accuse each other of spreading disinformation and propaganda. Russia has criticized Western media for biased reporting, while Western countries have accused Russian state media of spreading false narratives.*

5. Military Posturing: *NATO's military exercises near Russia's borders and Russia's military activities in regions like the Arctic and the Black Sea have heightened tensions. Both sides view these actions as provocative and a threat to regional stability."*

These examples illustrate the complex and often adversarial nature of public diplomacy between Russia and the West. Is there a particular event or aspect you'd like to explore further? (Copilot).

Cât timp și efort ar fi trebuit să fi investit o echipă de documentariști pentru a realiza această imagine? Răspunsul pare a fi un truism, dar nu poate fi ocolit în era revoluției digitale. Analizând rolul inteligenței artificiale în eficientizarea activităților de diplomație publică în domeniul securității, specialiști și analiști din Israel consideră că eficientizarea activităților de diplomație publică prin utilizarea instrumentelor oferite de inteligența artificială s-ar putea manifesta pe trei niveluri (Barel, 2024). La nivel strategic, utilizarea IA poate permite Israelului să obțină o perspectivă mai bună asupra posibilelor schimbări globale viitoare ce ar putea influența echilibrul puterii mondiale și ar putea afecta modul în care Ierusalimul își va gestiona relațiile externe, în special cu marile puteri. La nivel intermediar, IA ar putea oferi un răspuns labirintului birocratic existent al sistemului de diplomație publică, care împiedică adesea campaniile de influențare israeliene să funcționeze eficient. La nivel tactic, IA permite elementelor implicate în furnizarea de informații să răspundă într-un mod mai rapid și mai bun la încercările rețelelor sociale anti-Israel de a influența campaniile de dezinformare și delegitimizare, inclusiv cu acțiuni care se bazează ele însele pe inteligența artificială. Studiul se încheie cu o serie de recomandări despre cum s-ar putea începe procesul de absorbție a IA într-o campanie de influențare (Ib.).

O altă oportunitate se referă la sporirea credibilității unei activități de diplomație publică prin utilizarea IA, mai ales când aceasta vizează un public țintă dintr-o societate care se află într-o relație de conflict cu țara în care instituția

de diplomație publică se găsește. IA poate să ofere mijloace de interacțiune la distanță, deoarece, într-o asemenea situație, structurile militare și de informații ale statului-țintă folosesc toate mijloacele pentru a împiedica asemenea activități. Pe de altă parte, IA folosește atât forme deschise, cât și ascunse de influență care se bazează pe înșelăciune, pe forme negre și gri de propagandă, ceea ce afectează capacitatea profesioniștilor din diplomația publică de a-și atinge obiectivele (Gass, Seiter, 2020, pp. 154-165). Unii practicieni în diplomație publică se întreabă, adesea, cum pot fi create și susținute activități de diplomație publică semnificative, dacă mediile pe care se bazează de obicei devin mai puțin de încredere, compromise de inteligența artificială utilizată în scop de înșelare și de dezinformare. Un posibil răspuns la această provocare este dat de Elizabeth M. Allen, specialist în comunicare strategică și relații publice în Administrațiile Obama și Biden. Potrivit acesteia, inteligența artificială nu schimbă esențial natura și caracteristicile diplomației publice: „*construim încredere și credibilitate făcând ceea ce am făcut întotdeauna, dar mai bine: furnizând mesaje directe, veridice și credibile, mai strategice în comunicările noastre. Vocea Statelor Unite de pe podium și brandingul vizual continuă să fie purtătoare eficiente de informații. Investiția în analiza audienței, concentrarea pe povestirea centrată pe om și unificarea brandingului ne-au dus mesajele și mai departe. Practicienii noștri perspicace și creativi din domeniu adaugă perspicacitatea culturală locală pentru a face vocea noastră și mai relevantă pentru publicul nostru. Și nu suntem singuri. Realinierea inteligentă a resurselor noastre în jurul comunicării strategice a poziționat guvernul SUA ca un partener cheie de comunicare strategică, creând o expertiză de la care omologii guvernamentali sunt dornici să învețe și cu care să colaboreze. Am construit alianții în jurul încrederii, coordonând declarații comune și mesaje strategice cu parteneri din întreaga lume, de la G7 la Indo-Pacific Quad, și nu numai. Cu toate acestea, steagul și vocea SUA au limite în acoperirea lor, în special în cadrul platformelor de comunicare închise, motiv pentru care investim și în a ajunge la oameni prin terți credibili, părți interesate și voci influente*” (Allen, 2023). Niciunul dintre teoreticienii diplomației publice nu este foarte îngrijorat de posibilitatea ca organizațiile și instituțiile de diplomație publică din țări neprietene să poată afecta credibilitatea activității în acest domeniu utilizând inteligența artificială. Potrivit lui Nicholas J. Cull, „*Pe măsură ce mergem mai departe pentru a negocia această lume digitală, ideea mea este că nu ar trebui să aruncăm lecțiile trecutului analogic și există câteva concluzii destul de bune din epocile anterioare ale diplomației publice care sunt recunoscute ca bune practici și ceea ce a funcționat în trecut va funcționa și în prezent și în viitor, deoarece se bazează pe ființe umane consecvente*” (Cull, pp. 9-10). Acest fapt nu înseamnă că teoreticienii și practicienii din domeniul

diplomației publice nu trebuie să cerceteze și să analizeze posibile căi și mijloace manipulatorii ale utilizării inteligenței artificiale. Sunt încă multe state pe scena internațională pentru care a semăna neîncrederea este un obiectiv cheie al politicii lor externe. După cum afirmă specialiștii din Departamentul de Apărare al SUA, „informația a fost transformată în arme, iar dezinformarea a devenit un instrument incisiv al politicii de stat” (British Council, 2022, p. 42). Dezvoltarea rapidă a tehnologiilor informaționale a creat noi posibilități pentru utilizarea rău intenționată a inteligenței artificiale prin operațiuni de înșelare strategică și de război psihologic care prezintă multiple amenințări la adresa siguranței organizaționale și a securității naționale. Cu ajutorul inteligenței artificiale pot fi create un număr extrem de mare de videoclipuri false utilizate în astfel de campanii.

RISCURILE GENERATE DE UTILIZAREA ABUZIVĂ A INTELIGENȚEI ARTIFICIALE ÎN ACTIVITATEA DE DIPLOMAȚIE PUBLICĂ

Rețelele de socializare și alte instrumente care utilizează IA pot reprezenta astăzi o adevărată provocare pentru practicienii din domeniul diplomației publice. Societatea este tot mai mult interconectată și nu ai cum să ocolești platformele sociale atunci când îți propui să intri în dialog cu un public țintă. Prima provocare pentru „țintă” ar fi să răspundă la întrebarea dacă mesajul este construit pe baza informațiilor din realitatea concret-factuală sau este generat cu ajutorul inteligenței artificiale. Cu alte cuvinte, să aibă sau nu încredere în emițătorul unui mesaj de diplomație publică? Răspunsul nu este atât de simplu. Chiar și pentru un specialist este greu de identificat cine se află în spatele difuzării mesajelor, mai ales pe timp de criză și război. În asemenea situații, urma/amprenta digitală a „emițătorului” poate fi chiar estompată pentru a-și acuza inamicii de operațiuni de înșelare și dezinformare, așa cum de multe ori a procedat Rusia în conflictul din Ucraina (Kryvenko, 2024). Dar, nu numai instituțiile și organizațiile de diplomație publică din Rusia procedează așa. În cazul Rusiei este cel mai evident, deoarece instrumentele specifice inteligenței artificiale sunt utilizate în mod abuziv în operațiuni cu specific militar, ceea ce creează mari provocări pentru diplomația publică. Paradoxal, specialiștii ruși exploatează tocmai sentimentul, cultivat în opinia publică occidentală, de încredere în instrumentele și mijloacele care utilizează IA în scopuri benefice societății. Un exemplu edificator, dar nu singurul dintre acestea, este ChatGPT, care este foarte utilizat în ultimii ani. Profesorul și specialistul în diplomație publică Ilan Manor a observat că „Mass-media a descris ChatGPT ca fiind incredibil de inteligent și sofisticat, atât de sofisticat încât poate trece examenul de barou

sau poate trece examenele de licență medicală sau poate trece examenele de admitere la Ivy League Universities. Acest lucru poate determina publicul să aibă <încredere> în informațiile generate de ChatGPT” (Manor, 2023). El atrage atenția că, de multe ori, „răspunsurile generate de inteligența artificială pot fi greșite sau înșelătoare” (ib.). Ilustrează această afirmație cu răspunsul obținut la întrebarea adresată ChatGPT: *De ce Rusia a invadat Ucraina în 2014?* Acesta a oferit un răspuns scurt și manipulatoriu: „Invazia a fost determinată de instituirea unui guvern pro-occidental la Kiev, care a amenințat interesele Rusiei” (ib.). Nu s-a menționat că sute de mii de ucraineni au ieșit în stradă pe parcursul a mai multor ani, cerând legături mai strânse cu Occidentul, nu a menționat că poliția antirevoltă a împușcat și ucis protestatari și nici că utilizarea de către Rusia a dezinformării digitale și a forțelor armate a dus la agravarea situației interne. Acest fapt ne arată că încrederea în asemenea motoare de căutare și analiză trebuie să conțină o doză de precauție, pentru că răspunsurile la întrebări care presupun o mare încărcătură analitică și interpretări etice, politice, morale și ideologice sunt limitate de resursa de informații stocată în asemenea instrumente ale inteligenței artificiale. Depinde cine are interes și capacitatea să „aglomereze” asemenea instrumente cu informații dezirabile și interesate. Rusia a făcut acest lucru în ultimii 20 de ani, deși, inițial, raza de acțiune a aparatului său guvernamental pentru diplomația publică s-a extins în special prin intermediul mass-media (Tsvetkova, Rushchin, 2021, p. 5). În 2005, a fost creat canalul TV Russia Today, urmat de revizuirea agențiilor de radiodifuziune, în special „Vocea Rusiei” a fost transformată în „Radio Sputnik”. În timp, „Rossiyskaya Gazeta” („Gazeta Rusă”) a cooperat cu „The Washington Post”, „The Daily Telegraph”, „Figaro” și cu ziare de top din Argentina, Bulgaria, Brazilia, India, Spania și Italia pentru a-și publica articolele. Au apărut și unele proiecte culturale digitale, inclusiv Rusia Profile, Meeting Russia și chiar o rețea socială pentru absolvenții de programe de schimb de peste mări. Printre măsurile care vizează promovarea mărcilor rusești în străinătate s-au numărat și proiecte între guvernul rus și agenția americană de relații publice Ketchum, care au promovat interesele Rusiei în cadrul instituțiilor politice din SUA (Tsvetkova, Rushchin, ib.). După agresiunea rusă asupra Ucrainei, eficiența acestor activități de diplomație publică este practic nulă, deoarece „legăturile interculturale dintre Rusia și Statele Unite sunt practic înghețate. Chiar specialiștii ruși recunosc că statele occidentale au reușit să limiteze drastic spațiul social în care Federația Rusă ar putea să desfășoare activități de diplomație publică și să-și impună propriile narațiuni în legătură cu războiul din Ucraina” (Burlinova, 2023). Ei consideră că 2022 reprezintă un an crucial în reorientarea

diplomației publice către alte regiuni ale lumii. În conformitate cu această abordare, diplomația publică trebuie înțeleasă ca sfera de activitate a actorilor statali sau nonstatali, a căror sarcină principală este stabilirea unui dialog cu publicul țintă al societăților străine, de regulă, în vederea realizării politicii externe naționale (Burlinova, Tabak, 2022). În această situație, oficialii ruși au direcționat *„toate eforturile pentru a ne dezvolta prezența în acele țări care percep diplomația publică rusă ca pe o oportunitate de consolidare a dialogului bilateral.”* (Burlinova, 2023) Acest aspect ne arată că, în condițiile în care Rusia a fost exclusă din relațiile cu Occidentul, esența și caracterul diplomației publice nu s-au schimbat, ci doar și-au schimbat direcția, spre țări din America Latină, Orientul Mijlociu și Africa (Antwi-Boasiako, 2022, pp. 463-482).

Un alt element care constituie o mare provocare pentru diplomația publică în epoca inteligenței artificiale este cel al fenomenului *fake news* și *deep fake*, mai ales pe timp de război (Hlihor, 2024), când militarii pot apela și la instrumentele de diplomație publică pentru a influența opinia publică din societatea în care acționează. Așa s-a întâmplat în războiul contra terorismului în Irak și Afganistan (Wallin, 2015). Războiul din Ucraina a confirmat unele dintre studii și opinii ale specialiștilor care au analizat rolul diplomației publice în situații de război. Elitele politice din Occident și din Europa de Est acceptă acum pe scară largă faptul că Rusia folosește informația pe post de armă și că acest tip de informații amenință securitatea națională la fel ca armele convenționale. Strategia de securitate națională a Statelor Unite, de exemplu, afirmă că *„concurenții Americii armează informațiile pentru a ataca valorile și instituțiile care stau la baza societăților libere.”* (Szostek, 2020, pp. 2728-2748). De altfel, și ucrainenii recunosc deschis că *„diplomația publică este utilizată ca armă în războiul purtat cu Rusia.”* (Kuleba, 2015). Dmitro Kuleba afirmă că, *„Acolo unde diplomația oficială este forțată să vorbească cu ușile închise, diplomația publică vorbește deschis – în săli de conferințe, galerii, apartamente, săli de concerte, piețe și străzi. Acolo unde ușa nu se va deschide diplomației oficiale, diplomația publică va fi invitată cu ospitalitate să intre. Această diplomație va permite să mențineți subiecte importante de politică externă pe linia de plutire în marea de sute de alte subiecte. În cele din urmă, vă permite să ajungeți la cei care nu sunt interesați de politici publice, dar sunt interesați de discuții deschise, știință, artă, texte, muzică, modă, mâncare, oameni și tot ce se numește stil de viață. Când armele de fier tac, armele moi devin și mai necesare pentru Ucraina. Lumea știe deja că Rusia este un stat agresor care a distrus securitatea europeană și internațională. A sosit momentul să spunem lumii, prin instrumentele diplomației publice, cine este Ucraina – un stat european, cu schimbări pozitive, libertate și oameni talentați.”* (Kuleba, ib.).

În operațiunile informaționale, înșelarea se produce, printre alte mijloace, prin fake news și deep fake. Este greu de spus dacă toți actanții angajați într-un conflict utilizează asemenea mijloace în diplomația publică, dar fenomenul nu poate fi contestat. Profesorul Corneliu Bjola afirmă că recurgerea la feke news și deep fake constituie *„partea întunecată”* a diplomației digitale, deoarece sunt instrumente de dezinformare și propagandă utilizate de guverne și de actori nonstatali în urmărirea intereselor strategice (Bjola, 2019, pp. 1-2). Accesul facil la instrumentele de creare și editare a conținutului în mediul online, integrarea tehnologiei IA în smartphone-uri au deschis calea pentru activități frauduloase, cum ar fi: crearea de videoclipuri false, diseminarea de știri false, diseminarea lor prin intermediul rețelelor sociale. Din păcate, acest lucru a condus la o estompare a graniței dintre comentariile subiective și faptele verificabile. Utilizatorii consideră adesea conținutul cu un număr semnificativ de aprecieri sau redistribuiri pe rețelele de socializare drept fapt, fără a verifica acuratețea acestuia. Inteligența artificială a dat naștere unor troli care se pot *„masca”* în oameni și pot crește artificial numărul de urmăritori, aprecieri și redistribuiri. Este mai probabil ca utilizatorii să fie atrași de subiecte care au potențialul unui angajament ridicat, considerându-le ca fiind valide și de încredere, redistribuindu-le, astfel, ca informații reale. Utilizatorii sunt în permanență învăluți de informații și au trecut de la TV și radio la site-uri web și rețele sociale pentru a citi știri și a comunica. Prin urmare, într-o epocă în care *„media de știri poate fi utilizată strategic pentru a profita de sau pentru a crește incertitudinea publicului țintă”*, este important să recunoaștem că eforturile de diplomație publică *„nu pot depinde întotdeauna de construirea unor imagini stabile și pozitive ale unui stat sau de ambițiile sale”* (Miles, 2021, p. 158).

Pentru a evita efectele negative ale unor campanii de diplomație publică rău intenționată, practicienii domeniului trebuie să găsească alte platforme, diferite de cele care acceptă asemenea metode pentru a ajunge la publicul dorit, luând în considerare, în același timp, provocările și amenințările fiecărei platforme. Sunt doar câteva dintre provocările și riscurile generate de IA în activitatea de diplomație publică. Acestea sunt semnale de atenție generate de revoluția digitală atât pentru practicienii, cât și pentru *„consumatorii”* de diplomație publică. Societatea se va adapta la toate aceste provocări și va exploata tot ceea ce este benefic pentru ea. Nu trăim într-o societate fundamental schimbată în raport cu generațiile anterioare. Percepția poate fi mai intensă de la o epocă la alta. Fiecare generație tinde să creadă că propria generație este diferită de cea anterioară. Aceasta este o preocupare umană veche și ar trebui văzută astăzi ca o narațiune strategică (Sharma, 2019, pp. 1-6).

CONCLUZII

Revoluția digitală, în general, și inteligența artificială, în special, au modificat mai ales practica diplomației publice atunci când aceasta este subsumată securității, la toate nivelurile și de toate felurile. Interesele și percepția diferite asupra amenințărilor, riscurilor și vulnerabilităților au făcut ca peisajul activităților de diplomație publică pentru a modela atitudinea și comportamentul unui public țintă să fie diferit de la o societate la alta sau de la o regiune la alta. Mintea părtinitoare a comunităților sau a indivizilor accentuează această tendință. Un cetățean comun care este „prins” în siajul unei campanii de diplomație publică va consuma acele „elemente” care se potrivesc propriilor convingeri și percepții din mediul său de securitate și există șanse mari ca el să se opună oricărui conținut care i-ar pune în discuție convingerile anterioare despre o țară. Acest fapt ne arată că nu trebuie privite în mod exagerat nici avantajele utilizării IA în diplomația publică, nici posibilele riscuri. Credem că o înțelegere cuprinzătoare a politicilor, a strategiilor și practicilor diplomației publice – care s-au schimbat inevitabil – în era IA are nevoie de un nou cadru teoretic pentru a-și explica mecanismul și dinamica. Practica diplomației publice tinde să fie contradictorie mai ales prin obiectivele urmărite, când mediul de securitate este în criză sau chiar distrus prin existența unui conflict armat, așa cum se petrece astăzi în Ucraina. Dar, acest fapt nu va conduce la abandonarea unor asemenea activități pentru că cineva rău intenționat va utiliza unul din instrumentele IA (exemplu, ChatGPT) pentru a crea și a răspândi în online informații false. Se vor identifica noi posibilități tehnice de depistare a lor sau, printr-o educație mai bună în domeniul digital, oamenii le vor respinge ca atare. O altă soluție ar fi reglementarea unor norme de utilizare a IA atât de către instituțiile publice, cât și de cele nonstatale. Nu va fi un pas ușor de realizat, deoarece în domeniul comercial/al publicității nu este vorba, înainte de toate, de etică și morală, ci de profit. Mai repede s-ar putea ajunge la stabilirea unor norme de utilizare a inteligenței artificiale în domeniul securității.

BIBLIOGRAFIE:

1. Allen, E.M. (2023). *Public Diplomacy and the Information Space Today. A Strategic Approach*, https://www.aspeninstitute.org/wp-content/uploads/2023/10/Allen_Public-Diplomacy-and-the-Information-Space-Today_Final-Approved.pdf, accesat la 12 iulie 2024.
2. Antwi-Boasiako, I. (2022). *The quest for influence: Examining Russia's public diplomacy mechanisms in Africa*, in *South African Journal of International Affairs*, vol. 29, nr. 4.
3. Barel, O. (2006). *Artificial Intelligence in the Service of Israel's Public Diplomacy, Strategic Assessment*, Policy Analysis, ianuarie 2024, https://www.inss.org.il/strategic_assessment/artificial-intelligence/, accesat la 15 iulie 2024.

4. Bjola, C. (2019). *The 'dark side' of digital diplomacy: countering disinformation and propaganda*, în *ARI5*/<https://media.realinstitutoelcano.org/wp-content/uploads/2021/11/ari5-2019-bjola-dark-side-digital-diplomacy-countering-disinformation-propaganda.pdf>, accesat la 12 iulie 2024.
5. Bjola, C., Cassidy, J., Manor, I. (2019). *Public Diplomacy in the Digital Age*, în *The Hague Journal of Diplomacy April*, Brill Nijhoff, accesat la 12 iulie 2024.
6. Brandt, J., Schafer, B., Wilson, R.D. (28 septembrie 2023). *A Strategy for US Public Diplomacy in the Age of Disinformation*, Alliance for securing Democracy, <https://securingdemocracy.gmfus.org/a-strategy-for-us-public-diplomacy-in-the-age-of-disinformation/>, accesat la 15 iulie 2024.
7. British Council, *Trust in international relations, public diplomacy and soft power, Policy Insight*, https://www.britishcouncil.org/sites/default/files/trust_in_international_relations_public_diplomacy_and_soft_power.pdf, accesat la 15 iulie 2024.
8. Burlinova, N. (2023). *Zapad ne priznayet za Rossiiyey prava na publichnuyu diplomatiyu, Rossiyskiy sovet po mezhdunarodnym delam*/Occidentul nu recunoaște dreptul Rusiei la diplomație publică, Consiliul rus pentru afaceri internaționale, <https://russiancouncil.ru/analytics-and-comments/analytics/zapad-ne-priznaet-za-rossiye-prava-na-publichnuyu-diplomatiyu/>, accesat la 20 iulie 2024.
9. Burlinova, N., Tabak, V. (2022). *Год великого поворота: публичная дипломатия регионов России после февраля 2022 г.*, <https://russiancouncil.ru/analytics-and-comments/analytics/god-velikogo-povorota-publichnaya-diplomatiya-regionov-rossii-posle-fevralya-2022-g/>, accesat la 20 iulie 2024.
10. Buzan, B., Wilde, J., Waever, O. (2011). *Securitatea. Un nou cadru de analiză*. Cluj-Napoca: Editura CA Publishing.
11. Copilot, <https://www.bing.com/chat?q=the+image+of+contemporary+russian+society&sendquery=1&FORM=SCCODX>, accesat la 20 iulie 2024.
12. Copilot, <https://www.bing.com/chat?q=the+image+of+contemporary+russian+society&sendquery=1&FORM=SCCODX>, accesat la 20 iulie 2024.
13. Cull, N.J. (2022). *From soft power to reputational security: rethinking public diplomacy and cultural diplomacy for a dangerous age*, <https://link.springer.com/content/pdf/10.1057/s41254-021-00236-0.pdf>, accesat la 10 august 2024.
14. Cull, N.J. (2019). *The Tightrope to Tomorrow: Reputational Security, Collective Vision and the Future of Public Diplomacy*, în *The Hague Journal of Diplomacy*, nr. 14.
15. Debray, R. (2007). *Socialism: a life cycle*, New Left Review, https://monoskop.org/images/c/c9/Debray_Regis_2007_Socialism_A_Life_Cycle.pdf, accesat la 10 august 2024.
16. Fjällhed, A. (9 septembrie 2023). *Public Diplomacy in Times of War: Exploring New Ethical Responsibilities in a Shifting Geopolitical Terrain*, The 16th European International Studies Association Pan-European Conference on International Relations, <https://portal.research.lu.se/en/publications/public-diplomacy-in-times-of-war-exploring-new-ethical-responsibilities>, accesat la 2 august 2024.
17. Gass, R.H., Seiter, J.S. (2020). *Credibility and Public Diplomacy*, în Nancy Snow, Nicholas J. Cull, eds., *Routledge Handbook of Public Diplomacy*, ediția a doua, Routledge

18. Gregory, B. (31 august 2005). *Public Diplomacy and Strategic Communication: Cultures, Firewalls, and Imported Norms*, Paper prepared for presentation at the American Political Science Association Conference on International Communication and Conflict, George Washington University and Georgetown University Washington, D.C.
19. Hlihor, C., Hlihor, E. (2020). *Diplomația publică în confruntarea Est-Vest din timpul Războiului Rece*, în Constantin Hlihor, Bogdan Antoniu, Alin Matei (ed), Scripta Historica. In memoriam Professoris Emeriti Constantin Bușe. București: Editura Universității din București.
20. Hlihor, E. (2024). *Public Diplomacy in Time of War. Israel's War on Gaza. Case Study*, în *Bulletin of the Transilvania University of Brașov*, Series VII: Social Sciences Law, vol. 17(66), nr. 1, <https://doi.org/10.31926/but.ssl.2024.17.66.1.13>.
21. Interview (26 mai 2019). *Scholars' Circle – Emigrant's positive effects on democracy –/- Foundations of Public Diplomacy –*, ScholarsCircle.org., Jun 6, 2019, <https://www.thebigq.org/2019/06/06/qa-getting-the-message-across-what-is-public-diplomacy/>, accesat la 2 august 2024.
22. Kryvenko, P. (2024). *Manipulating Reality: The Role of Social Media. Content and Deepfakes in the Russia Ukraine War*, în *New Geopolitics*, <https://www.newgeopolitics.org/2024/03/04/manipulating-reality-the-role-of-social-media-content-and-deepfakes-in-the-russia-ukraine-war/>, accesat la 2 august 2024.
23. Кулеба, Д. (2015). *Публічна дипломатія – нова зброя України в умовах гібридної війни*, în *Європейська правда*, *Середа*, 23 вересня, <https://www.eurointegration.com.ua/experts/2015/09/23/7038633/>, accesat la 4 august 2024.
24. Lord, C. (2009). *What 'Strategic' Public Diplomacy Is*, în J. Michael Waller, ed., *Strategic Influence Public Diplomacy, Counterpropaganda and Political Warfare*, Revised edition, Washington D.C. Crossbow Press.
25. Manor, I. (15 iunie 2023). *AI's Impact on Public Diplomacy, Exploring Digital Diplomacy*, <https://digdipblog.com/2023/06/15/ais-impact-on-public-diplomacy/>, accesat la 4 august 2024.
26. Merkouraki, M. (2024). *Turkey's Digital Public Diplomacy in the Age of Uncertainty*, *International Journal of International Relations, Media and Mass Communication Studies*, vol. 10, nr. 2.
27. Miles, C. (2021). *The Manufacturing of Uncertainty in Public Diplomacy: A Rhetorical Approach*, în Paweł Surowiec, Ilan Manor, eds., *Public Diplomacy and the Politics of Uncertainty*, Palgrave Macmillan.
28. Mijalković, S., Mančević, M.P. (2018). *Contemporary Security Studies. An Introduction to Methodological, Research and Theoretical Foundations of Security*. Belgrade. Academy of Criminalistic and Police Studies.
29. Moor, J. (2024). *The Dartmouth College Artificial Intelligence Conference: The Next Fifty Years*, *AI Magazine*, vol. 27, nr. 4.
30. Ociepka, B. (2018). *Public diplomacy as political communication: Lessons from case studies*, *European Journal of Communication*, vol. 33, nr. 3, martie, <https://doi.org/10.1177/0267323118763909>, accesat la 4 august 2024.
31. Pamment, J. (2024). *The 'Logics' of Public Diplomacy: In Search of What Unites a Multidisciplinary Research Field*, în *The Hague Journal of Diplomacy*, nr. 19.
32. Reilly, R.R. (2009). *Conducting a War of Ideas with Public Diplomacy*, în J. Michael Waller, ed., *Strategic Influence Public Diplomacy, Counterpropaganda and Political Warfare*. Ediție revizuită, Washington D.C. Crossbow Press.
33. Sharma, G.K. (2019). *The Post-Truth Era: An Analysis with Reference to Contemporary Politics*, DLR, 11(1), https://www.dehradunlawreview.com/wp-content/uploads/2020/02/1_The_Post-Truth_Era_An_Analysis-11-16.pdf, accesat la 4 august 2024.
34. Snow, N., Cull, N.J. (2020). *Routledge Handbook of Public Diplomacy*, ediția a doua, Routledge.
35. Szostek, J. (2020). *What Happens to Public Diplomacy During Information War? Critical Reflections on the Conceptual Framing of International Communication*, în *International Journal of Communication*, nr. 14.
36. Tagalog, E.V., Barretto, J.M., Ching, D.L., Paculan, C. (2022). *Soft power and reputational security: An analysis of the Filipino erasmus program experience to Poland*, https://animorepository.dlsu.edu.ph/etdb_intlstud/3, accesat la 10 august 2024.
37. Tsvetkova, N., Rushchin, D. (2021). *Russia's Public Diplomacy: From Soft Power to Strategic Communication*, în *Journal of Political Marketing*, vol. 20, nr. 1.
38. Wallin, M. (februarie 2015). *Military Public Diplomacy. How the Military Influences Foreign Audiences*, <https://www.americansecurityproject.org/wp-content/uploads/2015/02/Ref-0185-Military-Public-Diplomacy.pdf>, accesat la 4 august 2024.